

VZTAH ŽIVOTNÍHO STYLU A DEMOGRAFICKÝCH A SOCIOEKONOMICKÝCH CHARAKTERISTIK VZORKU OBYVATEL OSTRAVY

Předběžné výsledky grantového úkolu IGA MZ ČR č. NJ/6139-3.

Bc. Hana Šlachtová, Ing. Hana Tomášková, MUDr. Anna Šplíchalová, Mgr. Taťána Machová
Krajská hygienická stanice Ostrava

Úvod: Specifický životní styl v ostravské aglomeraci je ovlivněn demografickou skladbou obyvatel, těžkým průmyslem a vzrůstající nezaměstnaností. Poznání subjektivního přístupu ke zdraví v závislosti na vzdělání a socioekonomickém statusu je základem pro zpracování účinných preventivních opatření.

Materiál a metody: Data byla získána z dotazníkového šetření náhodně vybraného vzorku (3.000 obyvatel) dospělé populace na území města Ostravy ve věku 25-70 let. Metodou zjišťování byl obsáhlý strukturovaný dotazník rozesílaný a sbíraný poštou. Data byla vložena dvakrát, vyčištěna a zpracována statistickým programem STATA verze 7.0. Byla ověřena validita a reliabilita dat. Statist. analýza vztahů byla provedena analýzou rozptylu ANOVA.

Výsledky: Do šetření se zapojilo 634 respondentů, tj. celková návratnost 21,1%; mužů 44,8% a 55,2% žen. Zastoupení pohlaví ve věkových skupinách bylo homogenní. Rozdíly mezi pohlavími byly signifikantní u vzdělání (muži převážně UŠ a VŠ, ženy převážně ZŠ a SŠ), u rodinného stavu (více osamělých žen ve věkových skupinách nad 51 let – jsou to ženy rozvedené a vdovy) a příjmu na člena domácnosti (více žen v nejnižší a více mužů v nejvyšší příjmové skupině). Nejnižší podíl respondentů byl ve skupině se základním vzděláním (12,0%), i když tato skupina je v podílu obyvatel nejpočetnější. Podrobnější deskriptivní analýzu souboru obsahuje poster předběžných výsledků SES, kterým jsme poskytli zpětnou vazbu obyvatelům Ostravy na Dnech zdraví a který je prezentován také na této konferenci. V prezentaci bude popisná statistika celého souboru shrnuta do typologie na základě nejpočetněji zastoupených kategorií.

Z mnoha faktorů životního stylu bylo pro přednášku vybráno několik, u nichž byl analyzován vztah k demografickým a socioekonomickým charakteristikám (věk, pohlaví, vzdělání, rodinný stav a hodnocení vlastní ekonomické situace). Ve volném čase se nejvíce lidí věnuje sledování TV, četbě, sportu a turistice. Při porovnání množství času na jednotlivé koníčky nejvíce času je věnováno sportu a turistice, koníčkům, kutilství, šití a pletení. Se stoupajícím vzděláním a příjmem lidé věnují statisticky významně více času svým koníčkům a sportu ($p < 0,01$), ale také sledování televize (zvláště středoškoláci). O víkendech se lidé s vyšším vzděláním také signifikantně více věnují turistice, sportu a výletům a omezují práci kolem domu a zahrady. Více než polovina respondentů (56,5%) si myslí, že jejich strava je zdravá. Výdaje na stravu nejčastěji spotřebují 30-40% domácího rozpočtu (40,4% respondentů), u 19,4% respondentů tvoří výdaje na stravu více než polovinu příjmů domácnosti. Hodnocení vlastní výživy jako zdravé bylo nejvíce ovlivněno věkem, kdy se stoupajícím věkem je vlastní výživa považována za zdravější ($p < 0,001$). Rozdíly byly zjištěny i mezi pohlavími – ženy hodnotí svou stravu jako zdravější ($p < 0,01$). Úroveň příjmu a vzdělání významně determinují způsob trávení dovolené ve smyslu aktivního odpočinku. Mladší lidé signifikantně více cestují a sportují, zatímco starší se více věnují práci doma a na zahradě ($p < 0,001$). Péči o děti a domácnost věnují ženy téměř dvakrát více času než muži. Nejstabilnějším faktorem bylo posuzování zdraví jako hodnoty (z výčtu 18 položek), které se neměnilo vlivem uvedených charakteristik, a pro 98% lidí představovalo nejvyšší hodnotu.

Podrobná analýza uvedených faktorů ve vztahu ke zdravotnímu stavu bude realizována v posledním roce grantového úkolu. Výsledky hodnocení zdravotního stavu sledovaného souboru a subjektivní přístup ke zdraví je předmětem následujícího sdělení (Šplíchalová a kol.) Aktuální informace o průběhu celého grantového úkolu jsou přístupné na internetové adrese: www.khsova.cz/projekty/ses/index.htm.